

Posudek oponenta ročníkové práce

Kryštof Švejda: Historie bývalého Vojenského výcvikového prostoru Ralsko

Student se rozhodl seznámit s historií bývalého vojenského prostoru Ralsko a lépe tak porozumět historii Sudet. V teoretické části si vytkl za cíl zmapovat historii území, především mezi lety 1938 – 1991. Praktickým cílem byla organizace vlastivědného výletu pro zájemce z široké veřejnosti, uměleckým cílem tvorba obrazů s krajinnými náměty z míst, kde dříve stávaly vesnice. Domnívám se, že všech cílů bylo dosaženo, proto práci doporučuji k obhajobě.

Zmíním nejprve praktickou část. Vlastivědný výlet byl dobře logisticky zvládnutý od přihlašování po dopravu. Kryštof naplánoval přiměřeně dlouhou trasu s řadou zajímavých zastávek, na nich měl historický výklad (jeho osnova je též v práci), zasvěceně odpovídal na dotazy, měl k nahlédnutí historické publikace s fotografiemi, mapy a podobně. Kryštof při projevech před publikem zpočátku velmi zadržával, což se během zastávek zlepšilo. Vnímám jsem velkou Kryštofovu odvalu do těchto malých přednášek jít a podporující atmosféru, které se mu dostalo od účastníků výletu. Domnívám se, že většina výletníků si výrazně rozšířila obzory co se historie i současnosti zmíněného kusu krajiny (vlastně jen kousek od Prahy) týká.

Uměleckou část neodvažuji se hodnotit odborně, ale jako laikovi se mi postupně broušený styl obrazů líbí (příroda pohlcující beton v Plouznici, stromořadí splývající s kopci na horizontu v Židlově). Místa na obou obrazech znám a atmosféra krajiny je zachycena velmi věrně.

Dále k teoretické části. Úvod je takový, jaký má u odborné práce být. Zmiňuje osobní motivaci, ale neprodlévá u ní příliš. V jednom odstavci stručně nastíní celou problematiku, v dalších odstavcích popíše, jak do ní práce zapadá, co přinese nového, o co v ní půjde a jak se na to půjde. Totéž platí o závěru – student skvěle formuluje, k čemu práce může být užitečná, kde se na ni dá navázat a jaké z ní pro něj vyplývají závěry (např. o vyloučených lokalitách a podobně).

Student pracoval s úctyhodným množstvím zdrojů – knih, webových stránek, filmů. Vedl rozhovory s pamětníky a korespondenci s úřady. Přesto teoretická část nezabíhá do zbytečných podrobností, neodbočuje od tématu ani se do čtenáře nesnaží „nahustit vše“. Student dokázal přesně vyhmátnout do podstatné.

Vlastní text student na vhodných místech prokládá řadou citací z již zmíněného bohatství zdrojů. Práce srozumitelně popisuje historii území pod Ralskem před vznikem vojenského prostoru, zejména za Rakouska-Uherska a první republiky, následně osudy území za německé okupace. Pojednává o vzniku vojenského prostoru po druhé světové válce a jeho předání sovětské armádě po další okupaci. Přes 90. léta se dostává až do dnešních dnů. Práce je podle mě kompletní a smysluplná. Dále sepíšu připomínky, které mě při četbě napadaly.

Jedinou výraznější připomínkou je, že kapitoly 1.3 a 1.4 by si (navzdory chvále stručnosti) podle mě zasloužily rozšířit o informace, kolik vojáků v jakých obdobích se v prostoru pohybovalo (žilo), co zhruba se v prostoru cvičilo, jak probíhalo předání mezi československou a sovětskou armádou a v jakém „režimu“ sovětská vojska pod Ralskem byla (např. zda zástupci ČSSR do prostoru měli přístup). O tom všem kolují mezi fanoušky Ralska různé zvěsti rozličné pravdivosti. Mohlo být zajímavé některé uvést na pravou míru, nebo alespoň zjistit, že se to nedá zjistit.

Domnívám se, že by bylo zajímavé zjistit a podrobněji rozepsat, jak to bylo s přístupností celého prostoru v různých obdobích. Na str. 9 se píše, že prostor nebyl jakkoli propustný, co to ale znamená? Byl oplocený, nebo byl ohrazen pouze zákazovými cedulemi? Jak riskantní bylo se po něm pohybovat? Jsou studentovi známy nějaké podrobnosti o silnici Mimoň – Kuřivody – Mnichovo Hradiště, která (asi?) vedla přes vojenský prostor a kde (pokud vím?) byl průjezd civilistů povolen?

Také (i když to formálně už do práce nepatří) by podle mě bylo zajímavé popsat, jak to v obrovském prostoru náhle přístupném veřejnosti v prvních letech po roce 1992 vypadalo, na co tam tehdejší dobrodruzi mohli narazit a nakolik to bylo nebezpečné. Něco jistě bude i v paměti oddílu Vpřed, domnívám se, že i okolo roku 2000 to na „střelnici“ bylo dost divoké. (Mnohá jiná porevoluční témata však student podrobně popisuje v kapitole 1.5.) Napadlo mě, že by závěrečný citát v kapitole 1.5.3 bylo zajímavé doplnit údajem, kolik lidí stálých obyvatel má území dnes.

Student si výborně osvojil odborný styl. Výjimečně bych vytkl kostrbaté formulace (např. na str. 5 uprostřed: „*Těž vede nárůst obyvatel...*“ → raději „*Nárůst obyvatel též vede...*“, na str. 6 druhý odstavec: „*zřizované*“ → raději „*zřizovány*“, str. 9 uprostřed: „*zůstávaly nadále chátrající*“ → raději „*nadále chátraly*“, str. 9 dole: věta „*Ve vojenských výcvikových prostorech Jince, Ralsko a Bílina.*“ sama nedává dobrý smysl, měla by být sloučena s větou předchozí).

Velmi zajímavý je rozhovor s Petrem Polakovičem, pro jeho vlastní vzpomínky, odkazy na pamětníky a již zmíněný nástin vývoje po zrušení vojenského prostoru. Student jej uvádí v doslovném přepisu. Domnívám se, že by bylo pro čtenáře lépe jej přiznaně pokrátit a „učesat“, čtenářské přívětivosti bych zde dal přednost před původností. Ovšem rozumím i tomuto záměru.

Práce je na vynikající pravopisné i typografické úrovni. Pouze velmi výjimečně jsem narazil na chybu typografickou (na str. 4 by ve třetím odstavci od konce měla být před číslovkou 3 pevná mezera; na str. 10 v posledním odstavci totéž před číslovkou 20; na začátku str. 8 se špatně rozdělilo slovo) nebo gramatickou (na str. 6 začátku druhého odstavce by mělo být „*v oblasti Horních Vsi*“, nikoli „*Vsích*“; na str. 9 na konci třetího odstavce by mělo být „*během vojenských cvičení*“, nikoli „*cvičeních*“).

Váhám nad pravopisem sousloví „*horní vsi*“. I když se jedná o specifické místní označení, psal bych obě písmena malá, podobně jako se třeba Žatec, Louny a Slaný označují za „*husitská města*“ nebo města na severovýchodě Ameriky za oblast „*rezavého pásu*“, či jako když mluvíme o „*podkrušnohorských obcích*“. Případně bych psal velké pouze první písmeno („*Horní vsi*“ jako „*Kozí hřbety*“ atd.). Pravopis „*Horní Vsi*“ podle mě navozuje představu, že se jedná o konkrétní obec. Nicméně se mohu mýlit, na internetu se vyskytují všechny varianty, určitě to nepovažuji za chybu.

Všechny uvedené připomínky jsou drobnosti, jež nemění nic na tom, co píši v prvních odstavcích, tedy že práci považuji za velmi zdařilou a doporučuji k obhajobě.

V Praze 12. května 2024

.....
Filip Vosáhlo
oponent ročníkové práce